

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[JEAN RICHARD DE LA TOUR]

SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 19. oktobrī¹

Lieta C-352/22

**A.,
piedaloties
Generalstaatsanwaltschaft Hamm**

(*Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā patvēruma politika – Dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu – Bēglis, kurš pēc šā lēmuma pieņemšanas uzturas citā dalībvalstī – Bēgļa izcelsmes trešās valsts dzīvesvietas dalībvalstij adresēts izdošanas lūgums – Direktīva 2011/95/ES – 21. panta 1. punkts – Direktīva 2013/32/ES – 9. panta 2. un 3. punkts – Lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu iedarbība izdošanas procedūrā – LESD 78. panta 2. punkts – Kopējā Eiropas patvēruma sistēma – Lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzīšanas starp dalībvalstīm principa neesamība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pants un 19. panta 2. punkts – Bēgļa aizsardzība pret izdošanu – Neizraidīšanas princips

I. Ievads

1. Ir norādīts, ka “starp bēgļu tiesībām un izdošanas tiesībām pastāv senas, ciešas un sarežģītas attiecības”². Tomēr šīs divas starptautisko tiesību nozares nesakrīt, un katra no tām pamazām ir sasniegusi “pati savu normatīvo autonomiju”³, un vienlaikus tām ir jārod kompromiss ar starptautiskajām cilvēktiesībām⁴, kurās tiesiskajā vidē ir dziļi iesakņojies neizraidīšanas princips⁵.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Skat. Chetail, V., “Les relations entre le droit de l’extradition et le droit des réfugiés: étude de l’article 1F(B) de la convention de Genève du 28 juillet 1951”, no: Chetail, V., un Laly-Chevalier, C., *Asile et extradition – Théorie et pratique de l’exclusion du statut de réfugié*, Bruylant, Brisele, 2014, 65\.-91. lpp., it īpaši 65. lpp. Autors paskaidro, ka “no vēsturiskā skatpunkta izdošanas tiesības ir izveidojušas bēgļu tiesību juridiskās kategorijas pēc ilgstoša normatīvā procesa, kas savu apogeju sasniedza 19. gadsimtā [...]. Gan no faktu, gan tiesību skatpunkta patvēruma starpvalstu attiecībās ilgstoši tika uztverts kā izdošanas noteikumu izņēmums. Politisko likumpārkāpēju neizdošanas princips tolaik bija patvēruma visredzamākā izpausme, un apstākļi, ka uzņēmēja dalībvalsts atsakās bēgli izdot, apliecināja šai personai piešķirtu aizsardzību”. Tādējādi “princips par neizdošanu sakarā ar politisku noziegumu daudzējādā ziņā veido konceptuālu un normatīvu matricu tam, kas vēlāk kļuva par starptautiskajām bēgļu tiesībām. Tā devums ir divējāds. Tas attiecas uz diviem konceptiem, kas veido mūsdienu bēgļu tiesības, proti, bēgļa definīciju un neizdošanas principu”.

³ Skat. Chetail, V., minēts iepriekš, 66. lpp. Šīm divām tiesību nozarēm “tomēr ir atsevišķi juridiskie pamati, īpašas procedūras un priekšmets, kas tās raksturo”.

⁴ Attiecībā uz pamattiesību aizsardzību izdošanas jomā skat. Costa, M., J., “Human Rights”, *Extradition Law: Reviewing Grounds for Refusal from the Classic Paradigm to Mutual Recognition and Beyond*, Brill Nijhoff, Leidene, 2019, 73\.-114. lpp.

⁵ Skat. Chetail, V., minēts iepriekš, 89. lpp.

2. Turklāt, kā ir norādījis Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs (*UNHCR*)⁶, “bēgļu starptautiskā aizsardzība un krimināltiesību piemērošana viena otru neizslēdz. 1951. gada Konvencija par bēgļa statusu [..] un tās 1967. gada Protokols nepasargā bēgļus vai patvēruma meklētājus, kuri ir izdarījuši noziegumu, no kriminālvajāšanas, un starptautiskās bēgļu tiesības neliedz viņu izdošanu jebkuros apstākļos [..]. Tomēr, ja persona, uz kuru attiecas izdošanas lūgums, [..] ir bēglis vai patvēruma meklētājs, ir jāņem vērā šīs personas īpašās vajadzības pēc aizsardzības”.

3. Tiesai šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu sniedz iespēju precizēt saistību starp Savienības tiesību normām starptautiskās aizsardzības jomā un dalībvalstu kompetenci izdošanas jomā, lai tiktu ņemtas vērā personas, kam ir bēgļa statuss citā dalībvalstī, nevis tajā, kurai ir jāskata izdošanas lūgums, kas attiecas uz šo personu, īpašās vajadzības pēc aizsardzības.

4. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretējams Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai⁷ 9. panta 2. un 3. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu⁸ 21. panta 1. punkts.

5. Šī lieta izvirza jutīgu jautājumu par to, vai dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu ir saistoša iedarbība attiecībā uz pārējām dalībvalstīm tādā nozīmē, ka tām šis lēmums ir saistošs un tās nevar no tā atkāpties. Šis jautājums ir ļoti nozīmīgs visai kopējai Eiropas patvēruma sistēmai. Šajā lietā tas ir uzdots saistībā ar izdošanas lūgumu, ko izdevušas Turcijas iestādes un kas ir adresēts Vācijas iestādēm nolūkā veikt kriminālvajāšanu pret Turcijas valstspiederīgo, kurš pastāvīgi uzturas Vācijā un kuram iepriekš Itālijas iestādes ir piešķirušas bēgļa statusu sakarā ar politiskas vajāšanas risku Turcijā.

6. Tādējādi Tiesai ir jānolemj, vai dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu saskaņā ar Savienības tiesībām ir saistoša iedarbība citas dalībvalsts veiktā izdošanas procedūrā tādā nozīmē, ka iestādei, kas ir atbildīga par šīs procedūras īstenošanu, būtu jāatsaka izdošana tik ilgi, kamēr šis lēmums ir spēkā.

7. Šajos secinājumos izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ uzskatu: pat ja dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu atbilstoši pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām nav saistošas iedarbības attiecībā uz iestādi, kurai ir jāizskata lūgums par izdošanu citai dalībvalstij, tomēr izdošanas procedūra ir jāveic, ievērojot patvēruma tiesības, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas⁹ 18. pantā, un, plašāk raugoties, neizraidīšanas principu, kas kā pamattiesības

⁶ Skat. Norādījumus par bēgļu izdošanu un starptautisko aizsardzību, 2008. gada aprīlis; turpmāk tekstā – “*UNHCR* norādījumi” (2. punkts).

⁷ OV 2013, L 180, 60. lpp.

⁸ OV 2011, L 337, 9. lpp.

⁹ Turpmāk tekstā – “Harta”.

ir garantēts tajā pašā Hartas pantā, to lasot kopsakarā ar Konvencijas par bēgļa statusu¹⁰, kas papildināta ar Protokolu par bēgļa statusu¹¹ (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”), 33. pantu, kā arī Hartas 19. panta 2. punktā¹².

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

1. Ženēvas konvencija

8. Ženēvas konvencijas 33. panta 1. punktā ir noteikts:

“Neviena dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgriež bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem.”

2. Eiropas Konvencija par izdošanu

9. Attiecības starp Vācijas Federatīvo Republiku un Turcijas Republiku izdošanas jomā regulē Eiropas Konvencija par izdošanu¹³. Šīs konvencijas 3. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Izdošana nav pieļaujama, ja lūguma Saņēmēja Puse nodarījumu, saistībā ar kuru izdots lūgums, uzskata par politisku nodarījumu vai arī par tādu nodarījumu, kas ir saistīts ar politisku nodarījumu.

2. Tie paši noteikumi jāpiemēro, ja lūguma Saņēmējai Pusei ir pietiekams pamats uzskatīt, ka lūgums par izdošanu, kas attiecas uz parastu kriminālnodarījumu, ir saistīts ar mērķi uzsākt kriminālvajāšanu vai sodīt personu tās rases, reliģiskās piederības, tautības vai politisko uzskatu dēļ vai arī ka attiecīgās personas tiesības var tikt pārkāptas iepriekšminēto iemeslu dēļ.”

B. Savienības tiesības

1. Direktīva 2011/95

10. Direktīvas 2011/95 11. pantā ir noteikti gadījumi, kad trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks zaudē bēgļa statusu. Šīs direktīvas 12. pantā ir paredzēti izslēgšanas no bēgļa statusa gadījumi.

¹⁰ Parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) un stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī.

¹¹ Noslēgts Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī un stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī.

¹² Skat. it īpaši spriedumu, 2023. gada 6. jūlijs, *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (C-663/21, turpmāk tekstā – “spriedums *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu)”, EU:C:2023:540, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹³ Parakstīta Parīzē 1957. gada 13. decembrī (*Eiropas Padomes līgumu sērija*, Nr. 24).

11. Saskaņā ar minētās direktīvas 13. pantu “dalībvalstis piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiek kvalificēts kā bēglis saskaņā ar II un III nodaļu”.

12. Tās pašas direktīvas 14. pants ir par “bēgļa statusa atcelšan[u], izbeigšan[u] vai atteikum[u] to pagarināt”.

13. Direktīvas 2011/95 21. panta “Aizsardzība pret izraidīšanu” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis ievēro neizraidīšanas principu saskaņā ar to starptautiskajām saistībām.”

2. Direktīva 2013/32

14. Direktīvas 2013/32 9. pants “Tiesības palikt dalībvalstī pieteikuma izvērtēšanas laikā” ir formulēts šādi:

“1. Pieteikuma iesniedzējiem atļauj palikt dalībvalstī vienīgi procedūras nolūkā, kamēr atbildīgā iestāde ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar procedūrām pirmajā instancē, kas noteiktas III nodaļā. Minētās tiesības palikt nerada tiesības uz uzturēšanās atļauju.

2. Dalībvalstis var pieļaut izņēmumu tikai tādā gadījumā, ja persona iesniedz turpmāku pieteikumu, kas minēts 41. pantā, vai ja tās attiecīgi nodos vai izdos personu citai dalībvalstij, ievērojot pienākumus saskaņā ar Eiropas apcietināšanas orderi [...] vai citādi, vai trešai valstij, vai starptautiskajām krimināltiesām.

3. Dalībvalsts var izdot pieteikuma iesniedzēju trešai valstij saskaņā ar 2. punktu tikai tādos gadījumos, ja kompetentās iestādes ir pārliecinātas, ka izdošanas lēmuma rezultāts nebūs tieša vai netieša izraidīšana, pārkāpjot minētās dalībvalsts starptautiskās un Savienībā noteiktās saistības.”

C. Vācijas tiesības

15. 1982. gada 23. decembra *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Likums par starptautisko savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās)¹⁴, redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – “IRG”), 6. panta 2. punktā ir noteikts:

“Izdošana nav pieļaujama, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka apsūdzēto personu tās izdošanas gadījumā vajās vai sodīs rases, reliģijas, tautības, piederības pie konkrētas sociālās grupas vai politisko uzskatu dēļ vai ka tās tiesības var tikt pārkāptas iepriekšminēto iemeslu dēļ.”

16. 1992. gada 26. jūnija *Asylgesetz* (Patvēruma likums)¹⁵, redakcijā, kas publicēta 2008. gada 2. septembrī¹⁶ un pēdējo reizi grozīta ar 2021. gada 9. jūlija likumu¹⁷, 6. pantā ir paredzēts:

“Lēmums par patvēruma pieteikumu ir saistošs visās lietās, kurās ir būtiska personas ar patvēruma tiesībām statusa atzišana vai starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršana 1. panta 1. punkta

¹⁴ BGBl. 1982 I, 2071. lpp.

¹⁵ BGBl. 1992 I, 1126. lpp.

¹⁶ BGBl. 2008 I, 1798. lpp.

¹⁷ BGBl. 2021 I, 2467. lpp.

2. apakšpunkta izpratnē. Tas neattiecas uz izdošanas procedūru, kā arī uz procedūru, kas paredzēta *Aufenthaltsgesetz* [(Likums par uzturēšanos)¹⁸] 58.a pantā.”

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

17. A. ir Turcijas valstspiederīgais, kurds. Viņš no Turcijas izceļoja 2010. gadā.

18. Ar 2010. gada 19. maija galīgo lēmumu Itālijas iestādes piešķīra A. bēgļa statusu, pamatojoties uz to, ka A. draud politiska vajāšana no Turcijas iestāžu puses viņa atbalsta dēļ Kurdistānas Strādnieku partijai (*PKK*). Šis statuss ir spēkā līdz 2030. gada 25. jūnijam.

19. Kopš 2019. gada jūlija A. pastāvīgi uzturas Vācijā.

20. Pamatojoties uz Turcijas iestāžu 2020. gada 3. jūnijā izsniegtu apcietināšanas orderi, attiecībā uz A. ir izsludināts Starptautiskās Kriminālpolicijas organizācijas (Interpola) brīdinājums par viņa aizturēšanu izdošanas nolūkā kriminālvajāšanai par slepkavību. A. tiek pārmests, ka 2009. gada 9. septembrī Bingelā [*Bingöl*] (Turcija) pēc mutiska strīda ar tēvu un brāli viņš esot izšāvis no šautenes un trāpījis savai mātei. Viņa slimnīcā no gūtajiem ievainojumiem esot mirusi.

21. A. tika aizturēts Vācijā 2020. gada 18. novembrī, un no 2020. gada 23. novembra viņam tika piemērots apcietinājums izdošanas nolūkā līdz 2022. gada 14. aprīlim.

22. Ar 2021. gada 2. novembra rīkojumu iesniedzējtiesa šajā lietā *Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā, Vācija) A. izdošanu Turcijai atzina par pieļaujamu. Šīs tiesas ieskatā neesot šķēršļu izdošanai *IRG* 6. panta 2. punkta un Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 1. un 2. punkta izpratnē. Minētā tiesa uzskata, ka, ņemot vērā A. izvirzītos argumentus un viņa iesniegtos dokumentus, kā arī šīs tiesas rīcībā nodoto informāciju par patvēruma procedūru Itālijā, nav pietiekama pamata uzskatīt, ka lūgums par izdošanu, kas iesniegts par nepolitisku noziedzīgu nodarījumu, būtu iesniegts, lai A. sauktu pie kriminālatbildības vai sodītu politisku uzskatu dēļ un ka nodošanas gadījumā A. tiesības varētu tikt pārkāptas tādu iemeslu dēļ.

23. Itālijas iestāžu pieņemtais lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu neesot pretrunā A. izdošanai uz Turciju. Tās esot divas atsevišķas procedūras, kurās var pieņemt atšķirīgus lēmumus. Tādējādi, lai gan saskaņā ar Vācijas tiesībām lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu nav saistošas iedarbības attiecībā uz izdošanas procedūru, tā varētu būt netieša norāde *IRG* 6. panta 2. punktā un Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 1. un 2. punktā paredzēto nosacījumu neatkarīgai pārbaudei.

24. Iesniedzējtiesa tādējādi ir veikusi pati savu vērtējumu par politiskas vajāšanas risku attiecībā uz A., ņemot vērā situāciju Turcijā. Pamatojoties uz tās rīcībā esošo informāciju, iesniedzējtiesa uzskatīja par ticamu Turcijas iestāžu sniegto garantiju, ka gadījumā, ja A. tiktu izdots Turcijai, pret viņu notiekošajā tiesvedībā tiktu ievērotas viņa tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Turklāt šī tiesa uzskata, ka tad, ja A. tiktu izdots Turcijai, tam nebūtu nopietna un konkrēta riska tikt pakļautam politiskai vajāšanai un līdz ar to šo izraidīšanu neliedzot arī neizraidīšanas princips, kas izriet no Ženēvas konvencijas 33. panta.

25. Šo rīkojumu atcēla *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) saistībā ar A. iesniegto konstitucionālo sūdzību. Kā būtībā izriet no šīs tiesas 2022. gada 30. marta rīkojuma, *Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā) neesot iesniegusi

¹⁸ *BGBL*. 2008 I, 162. lpp.

Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu – kas ir atbilstīgs pamatlīetas risinājumam un iepriekš neskatīts – par to, vai atbilstoši Savienības tiesībām apstākļi, ka Itālijas iestādes ir piešķirušas A. bēgļa statusu, ir saistošs attiecībā uz Vācijā notiekošo izdošanas procedūru un tādējādi noteikti liedz izdot A. Turcijai¹⁹.

26. Pēc lietas nodošanas atpakaļ *Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā) tai ir no jauna jālemj par izdošanas lūgumu. Šī tiesa uzsver, ka šo secinājumu iepriekšējā punktā minētais jautājums, uz kuru Tiesa vēl nav atbildējusi, doktrīnā ir vērtēts pretrunīgi.

27. Viena doktrīnas daļa esot labvēlīga lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu saistošajai iedarbībai izdošanas procedūrā. No Direktīvas 2013/32 9. panta 2. un 3. punkta, kuros paredzēta iespēja izdot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju trešai valstij ar nosacījumu, ka kompetentās iestādes ir pārlicinātas, ka izdošanas lēmuma rezultāts nebūs tieša vai netieša izraidīšana, tā secinot, ka no brīža, kad dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu, personas, uz kuru attiecas šis statuss, izdošanu Savienības tiesības vairs neatļaujot. Patvēruma likuma 6. panta otrais teikums tādējādi esot jāinterpretē saskaņā ar Savienības tiesībām. Turklāt šajā doktrīnas daļā ir norādīts, ka Direktīvās 2011/95 un 2013/32 ir paredzēti īpaši noteikumi bēgļa statusa izbeigšanai, izslēgšanai un atcelšanai²⁰. Ja lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu nebūtu saistošas iedarbības izdošanas procedūrā un ja tādējādi būtu iespējams apmierināt izdošanas lūgumu attiecībā uz bēgli, kuram šo statusu ir piešķirušas citas dalībvalsts iestādes, minētie noteikumi būtu apietī.

28. Turpretī atbilstoši otrai doktrīnas daļai Savienības likumdevējs esot uzskatījis, ka patvēruma procedūra un izdošanas procedūra ir neatkarīgas viena no otras, un tas nozīmē, ka lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu nevar radīt saistošu iedarbību izdošanas procedūrā. Varētu būt pagājis ilgs laika posms starp lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu un izdošanas procedūras sākšanu, tādējādi situācija varētu būt būtiski mainījusies. Šī procedūra varētu būt pirmā iespēja vērtēt bēgļa statusa izslēgšanas pamatus, kas varētu pamatot šā statusa atcelšanu. Ja tiktu atzīta lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu saistošā iedarbība izdošanas procedūrā, iepriekš būtu jāuzsāk atcelšanas procedūra, bet Direktīvā 2011/95 tas neesot prasīts. Tomēr esot jāraugās, lai tiktu ievērots neizraidīšanas princips saskaņā ar Direktīvas 2011/95 21. panta 1. punktu.

29. Iesniedzējtiesa pievienojas otrajai interpretācijai un turklāt atkārtoti vērtējumus, ko tā jau izdarījusi 2021. gada 2. novembra rīkojumā.

30. Tā uzsver, ka patvēruma procedūra un izdošanas procedūra ir neatkarīgas viena no otras. Direktīvās 2011/95 un 2013/32 neesot ietverta neviena skaidra norma, kas paredzētu lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu saistošu iedarbību izdošanas procedūrā.

31. Šādas iedarbības atzīšana turklāt nozīmētu, ka tad, ja izdošanas procedūras laikā tiktu atklāti jauni fakti, kas pamatotu citādu vērtējumu par pieprasītajai personai draudošo politiskās vajāšanas risku, būtu jāgaida, lai tās dalībvalsts iestāde, kurā bēgļa statuss tika piešķirts, vajadzības gadījumā atņem šo statusu. Tas pagarinātu izdošanas procedūru, bet tas savukārt nebūtu saderīgi ar steidzamības principu, kas it īpaši ir piemērojams tad, ja attiecīgajai personai ir piemērots apcietinājums izdošanas nolūkā.

¹⁹ Iesniedzējtiesa precīzē, ka tad, ja uz šo jautājumu būtu jāatbild apstiprinoši, ņemot vērā, ka tādā gadījumā būtu jāuzskata, ka A. ir pakļauts politiskās vajāšanas riskam, pastāvētu šķērslis izdošanai saskaņā ar IRG 6. panta 2. punkta un Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 2. punkta normām, tās skatot kopsakarā. Tādējādi izdošana būtu jāatsaka.

²⁰ Iesniedzējtiesa šajā ziņā min Direktīvas 2011/95 11., 12. un 14. pantu, kā arī Direktīvas 2013/32 44. un 45. pantu.

32. Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka Tiesas atzītajam leģitīmajam mērķim novērst nesodāmību²¹ atbilst uzskats, ka, lai gan dalībvalsts ir piešķirusi bēgļa statusu, pieprasītās personas izdošana izcelsmes trešai valstij ir iespējama, ciktāl izdošana nav pretrunā starptautiskajām tiesībām un Savienības tiesībām, it īpaši Hartas 18. pantam un 19. panta 2. punktam. Šajā ziņā, lai gan teorētiski Vācijas tiesības ļauj sākt kriminālvajāšanu pret pieprasīto personu gadījumā, ja izdošana nenotiek, tomēr praksē šāds kriminālprocess nebūtu iespējams, ja nav pieejami pierādījumi par Turcijā notikušiem faktiem, un tas varētu izraisīt pieprasītās personas nesodāmību.

33. Šajos apstākļos *Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2013/32] 9. panta 2. un 3. punkts, skatot tos kopsakarā ar [Direktīvas 2011/95] 21. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka personai bēgļa statusa galīga piešķiršana Ženēvas konvencijas izpratnē citā [...] dalībvalstī attiecībā uz izdošanas procedūru dalībvalstī, kurā ir lūgts izdot šādu personu, pamatojoties uz Savienības tiesībās paredzēto pienākumu valsts tiesību aktus interpretēt atbilstoši direktīvai (LESD 288. panta trešā daļa un LES 4. panta 3. punkts), ir saistoša tādā veidā, ka tādējādi noteikti tiek izslēgta personas izdošana trešai valstij vai izcelsmes valstij, kamēr bēgļa statuss nav no jauna atcelts vai nav beidzies tā termiņš?”

34. Rakstveida apsvērumus iesniedza A., Vācijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

35. Tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai notika 2023. gada 12. jūnijā, un tajā piedalījās A., Vācijas un Itālijas valdības, kā arī Komisija.

IV. Juridiskā analīze

36. Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa aicina Tiesu precizēt saistību starp Savienības tiesību normām starptautiskās aizsardzības jomā un dalībvalstu kompetenci izdošanas jomā. Konkrētāk – ir jānosaka, kāda iedarbība vienas dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu kādai personai ir izdošanas procedūrā, kas notiek citā dalībvalstī attiecībā uz to pašu personu, gadījumā, ja izdošanas lūgumu ir iesniegusi trešā valsts, no kuras šī persona ir aizbēgusi. Vai ir runa par dalībvalsts iestādi, kura izskata izdošanas lūgumu, saistošu iedarbību, un tāpēc šis lēmums minētajai iestādei būtu saistošs tās veicamajā vērtējumā, vai arī tas ir tikai elements, kas minētajai iestādei jāņem vērā? Vai izdošanas lūguma apmierināšana prasa, lai iepriekš tiktu atcelts bēgļa statuss? Šajā ziņā šī tiesa atsaucas uz Direktīvas 2013/32 9. panta 2. un 3. punktu, kā arī Direktīvas 2011/95 21. panta 1. punktu, kuriem man šķiet atbilstīgi pievienot LESD 78. panta 2. punktu un Hartas 18. pantu un 19. panta 2. punktu.

37. Iesākumā atgādināšu – ja starp Savienību un attiecīgo trešo valsti, šajā gadījumā Turciju, nepastāv starptautiska konvencija attiecīgajā jomā, tad izdošanas jomas noteikumi ir dalībvalstu kompetencē un dalībvalstīm šī kompetence ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības²².

²¹ Šī tiesa atsaucas uz 2020. gada 2. aprīļa spriedumu *Ruska Federācija* (C-897/19 PPU, turpmāk tekstā – “spriedums *Ruska Federācija*”, EU:C:2020:262, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

²² Skat. spriedumu *Ruska Federācija* (48. punkts).

38. Turklāt, ciktāl A. ir ieguvis bēgļa statusu Itālijā saskaņā ar Savienības atvasinātajām tiesību normām starptautiskās aizsardzības jomā un pēc tam ir izmantojis savas tiesības pārvietoties un uzturēties citā dalībvalstī, nevis tajā, kas tam ir piešķirusi bēgļa statusu²³, uz pamatlietā aplūkojamo situāciju attiecas Savienības tiesības. No tā izriet, ka pamatlietā aplūkojamā izdošanas lūguma vērtējumā ir jāpiemēro Hartas normas, it īpaši tās 18. pants un 19. panta 2. punkts.

39. Kā izriet no Patvēruma likuma 6. panta, Itālijas lēmums, ar ko A. tika piešķirts bēgļa statuss, nerada saistošu iedarbību izdošanas procedūrā, kas notiek Vācijā, un automātiski neizraisa izdošanas atteikumu. Turklāt tāpat būtu tad, ja lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu būtu pieņēmusi Vācijas iestāde.

40. Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa aicina Tiesu tai norādīt, vai būtu jābūt citādi atbilstoši Savienības tiesībām. Citiem vārdiem, vai ir jāuzskata, ka Savienības tiesības uzliek dalībvalstij par pienākumu atteikt personas izdošanu tik ilgi, kamēr tai ir citas dalībvalsts piešķirts bēgļa statuss?

41. Lietas dalībnieki un pārējās šajā tiesvedībā ieinteresētās personas ir vienisprātis par to, ka lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu esamībai kādā dalībvalstī ir jābūt lielai nozīmei citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā. Atšķirīgi viedokļi ir tikai par to, tieši kāds apjoms ir jāatzīst šāda lēmuma iedarbībai.

42. Lai atbildētu uz jautājumu, vai dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu ir saistoša iedarbība citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā, ir jāprecizē pienākumi, kas gulstas uz šo otro dalībvalsti situācijā, uz kuru attiecas Savienības tiesības.

43. Kā jau norādīju, pamatlietā aplūkojamā izdošanas lūguma vērtējumā ir jāpiemēro Hartas 18. pants un 19. panta 2. punkts. Tādējādi dalībvalstij, kas ir saņēmusi izdošanas lūgumu, ir jāpārlicinās, ka izdošana neietekmēs pieprasītās personas pamattiesības, it īpaši tās, kuras minētas šajās normās.

44. Saskaņā ar Hartas 18. pantu “patvēruma tiesības garantē, ievērojot noteikumus, kas ietverti [Ženēvas konvencijā], kā arī saskaņā ar [Līgumiem]”. Turklāt Hartas 19. panta 2. punktā ir noteikts, ka “nevienu nedrīkst pārvietot, izraidīt vai izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs”.

45. Patvēruma tiesības ir garantētas, pamatojoties uz neizraidīšanas principu, kas nostiprināts Ženēvas konvencijas 33. panta 1. punktā. Savienības tiesībās šis princips kā pamattiesības ir garantēts Hartas 18. pantā, to lasot kopsakarā ar minētās konvencijas 33. pantu, kā arī Hartas 19. panta 2. punktā²⁴. Dalībvalstīm ir pienākums ievērot minēto principu arī atbilstoši

²³ No Vācijas valdības tiesas sēdē sniegtajam norādēm, šķiet, izriet, ka ir runa par pastāvīgu uzturēšanos atbilstoši Padomes Direktīvai 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 11. maija Direktīvu 2011/51/ES (OV 2011, L 132, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2003/109”). Ar pēdējo minēto direktīvu tiek paplašināta Direktīvas 2003/109 piemērošanas joma attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem.

²⁴ Skat. it īpaši spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (49. punkts un tajā minētā judikatūra).

Direktīvas 2011/95 21. panta 1. punktam. Kā norāda UNHCR, “neizraidīšanas princips, kas aizliedz bēgļu piespiedu atgriešanu vietā, kur tiem draud vajāšana, ir bēgļu starptautiskās aizsardzības režīma stūrakmens”²⁵.

46. Kopš 2016. gada 6. septembra sprieduma *Petruhhin*²⁶ Tiesa ir pastāvīgi lēmusi, ka tad, ja dalībvalsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, plāno izdot Savienības tiesību normu piemērošanas jomā ietilpstošu personu, atbildot uz trešās valsts lūgumu, šai dalībvalstij ir jāpārlicinās, ka izdošana neietekmēs Hartā, it īpaši tās 19. panta 2. punktā, noteiktās tiesības²⁷. Dalībvalstis nedrīkst izraidīt vai izdot ārvalstnieku, ja ir nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka galamērķa valstī viņš tiks pakļauts patiesam riskam, ka izturēšanās pret viņu būs tāda, kāda ir aizliegta Hartas 4. pantā un 19. panta 2. punktā, kuros pilnībā ir aizliegta spīdzināšana, kā arī necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sodīšana neatkarīgi no attiecīgās personas uzvedības, kā arī izraidīšana uz valsti, kur pastāv nopietns risks, ka persona tiks pakļauta šādai attieksmei²⁸. Savienības tiesībās šajā ziņā ir paredzēta plašāka starptautiskā aizsardzība bēgļiem nekā aizsardzība, kas nodrošināta ar Ženēvas konvenciju, ar kuru savukārt ir atļauts izraidīt bēgli, kurš ir kādā no tās 33. panta 2. punktā minētajām situācijām, uz valsti, kurā viņa dzīvība vai brīvība ir apdraudēta²⁹.

47. Tāpat dalībvalstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, ir jāgarantē to tiesību faktiska izmantošana, kas nostiprinātas ar Hartas 18. pantu³⁰. Tik ilgi, kamēr pieprasītā persona var atsaukties uz atzīšanu par bēgli – un šī atzīšana Tiesas ieskatā ir jānošķir no bēgļa statusa³¹ –, šis pants liedz šo personu izdot valstij, kurā tai draud vajāšana.

48. Tādējādi neizraidīšanas princips liedz dalībvalstij veikt trešās valsts valstspiederīgā, kas ieguvis bēgļa statusu citā dalībvalstī, izdošanu valstij, par kuru pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka izdošanas gadījumā šis valstspiederīgais tiks pakļauts faktiskam tādas izturēšanās riskam, kura ir pretrunā Hartas 18. pantam vai 19. panta 2. punktam³².

49. Vai, veicot pārbaudi, lai noskaidrotu, vai neizraidīšanas princips ir ievērots, dalībvalstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, ir saistošs citas dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu un tādējādi tai būtu noteikti jāatsakās izdot attiecīgo personu tik ilgi, kamēr tai ir šis statuss?

50. Es tā neuzskatu divu galveno iemeslu dēļ.

²⁵ Skat. UNHCR norādījumus (8. punkts).

²⁶ C-182/15, EU:C:2016:630.

²⁷ Skat. spriedumus, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 60. punkts); 2018. gada 13. novembris, *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898, 49. punkts); *Ruska Federācija* (63. un 64. punkts); 2020. gada 17. decembris, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Izdošana Ukrainai) (C-398/19, EU:C:2020:1032, 45. punkts), kā arī 2022. gada 22. decembris, *Generalstaatsanwaltschaft München* (Lūgums izdot Bosnijai un Hercegovinai) (C-237/21, EU:C:2022:1017, 55. punkts).

²⁸ Skat. it īpaši spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (36. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁹ Skat. it īpaši spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (38. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 22. jūnijs, Komisija/Ungārija (Iepriekšējs paziņojums par nodomu iesniegt patvēruma pieteikumu) (C-823/21, EU:C:2023:504, 52. punkts).

³¹ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, turpmāk tekstā – “spriedums M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana)”, EU:C:2019:403). Pie šā aspekta vēl atgriezīšos turpmākajos apsvērumos.

³² Pēc analogijas skat. spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (50. punkts un tajā minētā judikatūra). Izdošanas procedūrā neizraidīšanas principa ievērošanas pārbaudi pamato tas, ka persona, kuras izdošana tiek lūgta nepolitiska nozieguma dēļ, var tikt politiski vajāta, piemēram, tad, ja kriminālvajāšana ir tikai iemesls vai iegansts šo personu vajāt tādu iezīmju dēļ, kas atbilstīgas patvēruma saņemšanai.

51. Pirmkārt, ciktāl Savienības tiesībās pašreizējā to attīstības stadijā nav paredzēta lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpēja atzīšana starp dalībvalstīm, man šķiet, ka ir izslēgts, ka vienas dalībvalsts pieņemts šāda veida lēmums var radīt saistošas sekas citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā (A iedaļa).

52. Otrkārt, izdošanas procedūra un bēgļa statusa atcelšanas procedūra ir divas atsevišķas procedūras, un tādējādi izdošana nevar būt pakļauta pieprasītās personas bēgļa statusa iepriekšējas atcelšanas nosacījumam, toties tā ir pakļauta izdošanas jomā kompetentās iestādes veiktai neatkarīgai un aktualizētai pārbaudei par to, vai ir ievērots neizraidīšanas princips (B iedaļa).

53. Tomēr vienas dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu ir īpaši svarīgs apstāklis, kas jāņem vērā citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā (C iedaļa). Es arī uzskatu, ka šai procedūrai ir jānotiek, ievērojot LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu, lai nodrošinātu to lēmumu saskaņotību, ko dalībvalstis pieņem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (turpmāk tekstā – “BDTT”), un tas nozīmē, ka ir jānotiek informācijas apmaiņai starp izdošanas un patvēruma jomā kompetentajām iestādēm (D iedaļa).

A. Par lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzīšanas starp dalībvalstīm principa neesamību

54. Jautājums, vai dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu ir saistoša iedarbība citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā, ir cieši saistīts ar jautājumu, vai pastāv lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzīšanas starp dalībvalstīm princips.

55. Vēl bez šīs lietas Tiesai par šo jautājumu vajadzēs lemt trijās citās lietās, kuras pašlaik tiek skatītas³³. Lai gan salīdzinājumā ar minētajām trim lietām šī lieta iekļaujas atšķirīgā – izdošanas – kontekstā, visās četrās ir jāatbild uz jautājumu par dalībvalstī pieņemta lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu iespējamo saistošo iedarbību citā dalībvalstī, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu. Līdz ar to Tiesa šajās lietās ir aicināta precizēt rīcības brīvību, kas ir vai nu iestādei, kurai jāizskata starptautiskās aizsardzības pieteikums, vai arī iestādei, kurai jāizskata izdošanas lūgums, kad pastāv lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu, ko iepriekš ir pieņēmusi cita dalībvalsts.

56. Tiesas sēdē Tiesa aicināja lietas dalībniekus un citas tiesvedībā ieinteresētās personas paust nostāju par šo delikāti risināmo problemātiku.

³³ Tās ir lietas *Bundesrepublik Deutschland* (Lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu iedarbība) (C-753/22); *El Baheer* (C-288/23) un *Cassen* (C-551/23). Šo triju lietu sākumpunkts ir starptautiskās aizsardzības pieteikumi, kurus iesnieguši trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki, katram no viņiem cita dalībvalsts, proti, Grieķijas Republika, ir piešķirusi bēgļa statusu. Šādā situācijā dalībvalsts, kurā iesniegts jaunais pieteikums, varētu izmantot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto iespēju atzīt šo pieteikumu par nepieņemamu tāpēc, ka bēgļa statusu ir piešķirusi cita dalībvalsts. Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru šāda iespēja ir jānoraida, ja ieinteresētajai personai ir nopietns risks šajā citā dalībvalstī saskarties ar tādu necilvēcīgu un pazemojošu izturēšanos, kas ir pretrunā Hartas 4. pantam, paredzamo dzīves apstākļu dēļ, ar ko šī persona tajā sastapsies (skat. spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 83.–94. punkts), kā arī rīkojumu, 2019. gada 13. novembris, *Hamed* un *Omar* (C-540/17 un C-541/17, nav publicēts, EU:C:2019:964, 34.–36. punkts)). Tādējādi dalībvalsts, kurā iesniegts jaunais pieteikums, kompetentā iestāde nevar pamatoties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, lai šo pieteikumu noraidītu kā nepieņemamu. Līdz ar to šai iestādei minētais pieteikums jāatzīst par pieņemamu un tas jāskata pēc būtības. Katrā no šīm lietām iesniedzējtiesa uzdod Tiesai jautājumu, vai atbilstoši kopējās Eiropas patvēruma sistēmas noteikumiem minētajai iestādei ir jāveic neatkarīga jaunā pieteikuma pārbaude vai arī tai ir jāatzīst pieteikuma iesniedzēja bēgļa statuss, nepārbaudot šīs aizsardzības pamatnosacījumus tikai tā iemesla dēļ, ka pieteikuma iesniedzējam cita dalībvalsts jau ir piešķirusi šo statusu.

57. Tāpat kā Vācijas valdība un Komisija, uzskatu, ka Savienības tiesības to pašreizējā attīstības stadijā neparedz lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzīšanas starp dalībvalstīm principu³⁴.

58. Protams, kā būtībā apgalvoja Itālijas valdība, kas atbalsta šādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, varētu uzskatīt, ka kopējās Eiropas patvēruma sistēmas būtība liecina par labu šādai atzīšanai, un tas nozīmētu, ka dalībvalstī pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu ir jāņem vērā pārējo dalībvalstu iestādēm.

59. LESD 78. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēta ar kopējo Eiropas patvēruma sistēmu saistītu pasākumu pieņemšana, ietverot vienotu patvēruma statusu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir derīgs visā Savienībā. Kā apstiprināts Direktīvas 2011/95 3. apsvērumā, šī sistēma, kurā ietilpst gan šī direktīva, gan Direktīva 2013/32, ir balstīta uz pilnīgu un visaptverošu Ženēvas konvencijas piemērošanu un pārliedību, ka neviena persona netiks nosūtīta uz vietu, kur pastāv risks, ka tā no jauna tiks vajāta³⁵.

60. Turklāt kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pamatā ir savstarpējas uzticēšanās princips³⁶, kas pats par sevi ir savstarpējas atzīšanas principa pamats un nosacījums. Tiesas ieskatā savstarpējas uzticēšanās princips katrai dalībvalstij nosaka pienākumu, izņemot ārkārtas apstākļus, uzskatīt, ka visas pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības, it īpaši šajās tiesībās atzītās pamattiesības³⁷.

61. Tālab attiecībā uz kopējo Eiropas patvēruma sistēmu ir jāprezumē, ka attieksme pret starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem katrā dalībvalstī atbilst Hartas, Ženēvas konvencijas, kā arī Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas³⁸ prasībām. Tas tā ir, it īpaši piemērojot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu³⁹, kurš ar šo direktīvu izveidotās kopējās patvēruma procedūras kontekstā ir savstarpējas uzticēšanās principa izpaušme⁴⁰.

62. Turklāt saskaņā ar noteikumiem, kuri izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm⁴¹, šādu pieteikumu izskata

³⁴ Attiecībā uz šo konstatējumu skat. it īpaši Eiropas Parlamenta 2016. gada 12. aprīļa Rezolūciju par stāvokli Vidusjūras reģionā un vajadzību pēc ES holistiskas pieejas migrācijas jomā (2015/2095 (INI)), 39. punkts. Par labu Savienības tiesību attīstībai šajā jomā skat. European Council on Refugees and Exiles, *Protected across borders: Mutual recognition of asylum decisions in the EU – ECRE's assessment of legal provisions and practice on mutual recognition, and its recommendations for reforms to create a status "valid throughout the Union"*, 2016. Skat. arī Rasche, L., "Un nouveau départ dans la politique d'asile de l'UE"; dokuments pieejams šādā adresē: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2020/10/7-MIGRATION-Rasche-FR.pdf>, 5. lpp. Lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpēja atzīšana, protams, nav nodalāma no lielākas noteikumu un procedūru saskaņošanas šajā ziņā: šajā nozīmē skat. 2016. gada 13. jūlija Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, un ar ko groza Padomes Direktīvu 2011/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (COM(2016) 466 final).

³⁵ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (80. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁶ Skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 37. punkts).

³⁷ Skat. it īpaši spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁸ Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī.

³⁹ Atgādināšu, ka atbilstoši šai normai dalībvalsts var atzīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, ja šādu aizsardzību ir piešķirusi cita dalībvalsts.

⁴⁰ Skat. it īpaši spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴¹ OV 2013, L 180, 31. lpp.

viena dalībvalsts. Kopējā Eiropas patvēruma sistēma paredz arī, ka, skatot pieteikumus, lielā mērā tiek piemērotas tās pašas tiesību normas neatkarīgi no tā, kura dalībvalsts ir atbildīga par šo izskatīšanu⁴². Jānorāda arī, ka Direktīvas 2011/95 galvenais mērķis, kurš izriet no šīs direktīvas 1. panta un 12. apsvēruma, ir nodrošināt, ka visas dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un nodrošinātu šīm personām minimālo pabalstu līmeni visās dalībvalstīs⁴³.

63. Šī vienotu noteikumu un kritēriju piemērošana kā dabiskas sekas varētu nozīmēt lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzišanas starp dalībvalstīm principa esamību, un tas nozīmētu, ka šādiem lēmumiem vajadzētu būt saistošiem visu šo valstu iestādēm. Tā sekas varētu būt tādas, ka noteikšanas jomā kompetentā iestāde nedrīkst atkāpties no secinājuma, ko ir izdarījusi iestāde, kas iepriekš personai piešķirusi bēgļa statusu citā dalībvalstī. Turklāt sekas varētu būt arī tādas, ka iestāde, kas izskata izdošanas lūgumu, nedrīkst šo lūgumu apmierināt, jo tā pamatā ir ideja, ka, piekrītot tādas personas izdošanai, kurai ir piešķirts bēgļa statuss citā dalībvalstī, šī iestāde *de facto* tai šo statusu atņemt.

64. Ir jākonstatē, ka Savienības likumdevējs vēl nav pilnīgi konkretizējis – paredzot lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpējas atzišanas starp dalībvalstīm principu un precizējot šā principa īstenošanas noteikumus – mērķi, kuru tiecas sasniegt ar LESD 78. panta 2. punkta a) apakšpunktu, proti, tādu vienotu patvēruma statusu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir spēkā visā Savienībā. Savienības primārajās tiesībās tādējādi ir paredzēta kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pakāpeniska ieviešana, kas veicama pa posmiem, lai rezultātā būtu sasniegts vienots patvēruma statuss, kas ir spēkā visā Savienībā⁴⁴. Tādējādi, kā norādīja Vācijas valdība un Komisija, kopējā Eiropas patvēruma sistēma tiek izstrādāta pakāpeniski un vienīgi Savienības likumdevējam attiecīgā gadījumā ir jāpieņem lēmums piešķirt saistošu pārrobežu iedarbību lēmumiem par bēgļa statusa piešķiršanu.

65. Attiecībā uz šo punktu ir svarīgi uzsvērt – lai gan savstarpēja uzticēšanās ir nepieciešamais pamats tādu lēmumu savstarpējai atzišanai, kurus dalībvalstu kompetentās iestādes pieņēmušas saistībā ar BDTT, ar šo uzticēšanos tomēr nepietiek, ja to nepapildina skaidra norāde primārajās tiesībās vai skaidri pausta Savienības likumdevēja vēlme noteikt šādu atzišanu kā dalībvalstu pienākumu. Šajā ziņā Direktīvās 2011/95 un 2013/32 neatrodo nevienu skaidru norādi uz lēmumu par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu savstarpējas atzišanas starp dalībvalstīm principu. Jānorāda arī, ka tad, ja minētais likumdevējs vēlas noteikt šādu principu jomā, kas ietilpst BDTT, tas to dara skaidri⁴⁵.

⁴² Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 10. decembris, *Abdullahi* (C-394/12, EU:C:2013:813, 54. un 55. punkts). Kā Tiesa ir lēmusi šajā spriedumā, “patvēruma pieteikumiem piemērojamās tiesību normas lielā mērā ir tikušas saskaņotas Savienības līmenī, tostarp nesenāk – ar Direktīvu 2011/95 un 2013/32” (54. punkts). Tiesas ieskatā no tā izriet, ka “patvēruma meklētāja pieteikums lielā mērā tiks izskatīts, pamatojoties uz tām pašām tiesību normām, neatkarīgi no tā, kura dalībvalsts būs atbildīga par šī pieteikuma izskatīšanu” (55. punkts).

⁴³ Skat. spriedumus, 2023. gada 6. jūlijs, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Sevišķi smags noziegums) (C-402/22, EU:C:2023:543, 36. punkts), kā arī 2023. gada 6. jūlijs, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (C-8/22, EU:C:2023:542, 42. punkts).

⁴⁴ Skat. it īpaši Regulas Nr. 604/2013 6. apsvērumu, Direktīvas 2011/95 7. un 9.–11. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2013/32 4. un 12. apsvērumu.

⁴⁵ Piemēram, skat. Padomes Direktīvu 2001/40/EK (2001. gada 28. maijs) par tādu lēmumu savstarpēju atzišanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu (OV 2001, L 149, 34. lpp.), kuras mērķis saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu ir “darīt iespējamu tāda izraidīšanas lēmuma atzišanu, ko izdevusi kādas dalībvalsts kompetenta iestāde [...] attiecībā uz kādu trešās valsts valstspiederīgo, kurš atrodas citas dalībvalsts teritorijā”. Turklāt krimināltiesību jomā noteikums, ka dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu, ne tikai izriet no savstarpējas uzticēšanās principa, bet arī ir skaidri izteikts Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.) 1. panta 2. punktā.

66. Turklāt norādīšu, ka arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa atsauca uz to, ka patvēruma jomā pieņemto lēmumu savstarpēja atzīšana nav automātiska⁴⁶.

67. Manuprāt, no iepriekš minētajiem elementiem izriet, ka par noteikšanu atbildīgajai dalībvalsts iestādei, kurā iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums un kura izvēlas neatsaukties uz iespēju, kas tai piešķirta ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, atzīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, ja šādu aizsardzību ir piešķirusi cita dalībvalsts⁴⁷, nav saistošs citas dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu. Tādējādi šai iestādei šis pieteikums jāskata pēc būtības saskaņā ar Direktīvu 2011/95 un 2013/32 normām un jāpārbauda, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst šādas aizsardzības piešķiršanas materiāltiesiskajiem nosacījumiem, veicot neatkarīgu pārbaudi, kuras rezultāts nav iepriekš noteikts ar citas dalībvalsts iepriekš pieņemtu lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu. Neviena Direktīvas 2011/95 vai Direktīvas 2013/32 norma neuzliek dalībvalstīm pienākumu piešķirt personai bēgļa statusu vienīgi tādēļ, ka šo statusu šai personai jau ir piešķirusi cita dalībvalsts.

68. Tāds pats secinājums, manuprāt, ir jāizdara gadījumā, ja, piemērojot judikatūru, kura izriet no 2019. gada 19. marta sprieduma *Ibrahim* u.c.⁴⁸, dalībvalsts nevar atsaukties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto iespēju atzīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu⁴⁹. Šajā ziņā norādīšu, ka ne šajā direktīvā, ne Direktīvā 2011/95 nav paredzēta atkāpe no dalībvalsts pienākuma skatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ar pamatojumu, ka cita dalībvalsts ir piešķirusi personai bēgļa statusu, ja šo pieteikumu nevar uzskatīt par nepieņemamu.

69. Šis risinājums ir saderīgs ar noteikumu, saskaņā ar kuru bēgļa statusu vai alternatīvo aizsardzību piešķir pēc tam, kad ir veikta individuāla, pilnīga un aktualizēta starptautiskās aizsardzības nepieciešamības pārbaude. No Direktīvas 2011/95 4. panta 1. punkta otrā teikuma un Direktīvas 2013/32 10. panta 2. un 3. punkta izriet, ka, sadarbojoties ar pieteikuma iesniedzēju, dalībvalsts veic atbilstīgu pieteikuma izvērtēšanu individuāli, objektīvi un taisnīgi, pamatojoties uz precīzu un aktualizētu informāciju. Ja no šīs pārbaudes izriet, ka pieteikuma iesniedzējs atbilst minimālajiem standartiem, kas noteikti Savienības tiesībās bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības saņemšanai, jo viņš atbilst nosacījumiem, kas paredzēti attiecīgi Direktīvas 2011/95 II un III nodaļā vai II un V nodaļā, dalībvalstīm, ņemot vērā šīs direktīvas 13. un 18. pantu un ievērojot šajā direktīvā paredzētos izslēgšanas pamatus, ir pienākums piešķirt lūgto starptautisko

⁴⁶ Tā, piemēram, 2020. gada 10. decembra spriedumā *Shikaitov* pret Slovēniju (CE:ECHR:2020:1210JUD005675116, 68.–75. punkts) uz prasītāja argumentu, ka viņa aizturēšana esot nelikumīga, ciktāl, ņemot vērā viņa bēgļa statusu, kas iegūts Zviedrijā, Slovēnijas iestādes viņam neesot varējušas piemērot izdošanas pasākumu, šī tiesa atbildēja, ka minētajām iestādēm nebija saistoša šā statusa piešķiršana un ka tās to it īpaši varēja pārskatīt, ņemot vērā iespējamu izslēgšanas klauzulas piemērojamību.

⁴⁷ Direktīvas 2013/32 33. panta 1. punktā, to lasot kopsakarā ar šīs direktīvas 43. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka dalībvalstīm principā visi pieteikumi ir jāskata pēc būtības, ir paredzēts izņēmums, kuru konkretizē izsmelošs nepieņemamības pamatu uzskaitījums minētās direktīvas 33. panta 2. punktā: skat. Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (EUAA), *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*, 2018, 113. lpp. Tiesas ieskatā iespēja atzīt pieteikumu par nepieņemamu saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu ir izskaidrojama it īpaši ar savstarpējas uzticēšanās principa – kura izpausme šī norma ir – nozīmīgumu: skat. spriedumus, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 29. un 37. punkts), kā arī 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Bēgļu bērns, kas dzimis ārpus uzņemošās dalībvalsts) (C-720/20, EU:C:2022:603, 50. punkts). Tā ir atkāpe no dalībvalstu pienākuma izskatīt pēc būtības visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus: šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 24. un 25. punkts), kā arī ģenerālvokāta P. Pikamēes [P. Pikamäe] secinājumus lietā *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2021:780, 63. punkts).

⁴⁸ C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 83.–94. punkts.

⁴⁹ Skat. ģenerālvokāta P. Pikamēes secinājumus lietā *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2021:780, 64. punkts). Tomēr uzskatu, kā to paskaidrošu turpmākajos apsvērumos izdošanas procedūras kontekstā, ka lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu, ko dalībvalsts pieņēmusi, piemērojot vienotus kritērijus, ir ļoti nopietna norāde uz vajāšanas risku un ka šā iemesla dēļ un savstarpējas uzticēšanās garā tas ir jāņem vērā iestādei, kurā ir no jauna iesniegts pieteikums.

aizsardzību. Tām šajā ziņā nav nekādas rīcības brīvības⁵⁰. Turklāt saskaņā ar to, kas norādīts Direktīvas 2011/95 12. apsvērumā, bēgļa statuss ir paredzēts personām, kurām “patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība”.

70. No iepriekš minētā izriet, ka tās dalībvalsts iestādēm, kurā iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums, nav pienākuma atzīt pieteikuma iesniedzēja bēgļa statusu, pēc būtības neizvērtējot šo pieteikumu, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti Direktīvā 2011/95 minētie starptautiskās aizsardzības piešķiršanas materiāltiesiskie nosacījumi.

71. Šo interpretāciju apstiprina mērķis ierobežot otrreizējo kustību⁵¹, ko varētu veicināt, ja starptautiskās aizsardzības saņēmēji vienā dalībvalstī varētu rēķināties ar to, ka lēmumam, ar kuru viņiem tiek atzīta šī aizsardzība, ir saistoša iedarbība arī attiecībā uz citu dalībvalstu iestādēm.

72. Piebildišu, ka Direktīvas 2011/95 3. pantā paredzētā iespēja dalībvalstīm vērtēt starptautiskās aizsardzības pieteikumus un piešķirt bēgļa statusu ar labvēlīgākiem nosacījumiem nekā ar šo direktīvu paredzētie nosacījumi var šķist nesaderīga ar lēmumu par šā statusa piešķiršanu savstarpējas atzīšanas esamību⁵². Kā Vācijas valdība norādīja tiesas sēdē, ja pieņemtu, ka pozitīvs lēmums patvēruma jomā ir jāatzīst arī pārējām dalībvalstīm, šā lēmuma pieņēmējs varētu tām uzspiest savus labvēlīgākos nosacījumus.

73. Līdz ar to visi šie elementi man liek uzskatīt, ka Savienības tiesības to pašreizējā attīstības stadijā neparedz lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu savstarpēju atzīšanu starp dalībvalstīm. No tā izriet, ka šādam dalībvalsts pieņemtam lēmumam nevar būt saistoša iedarbība attiecībā uz citas dalībvalsts iestādēm, kas ir kompetentas noteikšanas jomā.

74. Uzskatu, ka tad, ja dalībvalsts iestādei, kas ir kompetenta izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu attiecībā uz personu, kura jau ir saņēmusi bēgļa statusu citā dalībvalstī, nav saistošs vērtējums, ko veikusi šī otrā dalībvalsts, lēmuma par šā statusa piešķiršanu saistošās iedarbības neesamības dēļ, saskaņā ar Savienības tiesībām nevar būt citādi attiecībā uz iestādi, kas ir kompetenta skatīt izdošanas lūgumu. Atbilstoši pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām līdz ar to nepastāv arī automātisms, kas liegtu dalībvalstij izdot trešās valsts valstspiederīgo viņa izcelsmes valstij tikai ar pamatojumu, ka šim valstspiederīgajam citā dalībvalstī ir piešķirts bēgļa statuss.

75. Konkrētāk, attiecībā uz jautājumu, vai dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu ir saistoša iedarbība citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā, Savienības atvasināto tiesību normas, ko iesniedzējtiesa min prejudiciālajā jautājumā, manuprāt, neļauj ieņemt atšķirīgu nostāju. Neviena no šīm normām ne skaidri nostiprina, ne arī noraida šādu iedarbību.

76. Šī tiesa tādējādi atsaucas uz Direktīvas 2013/32 9. pantu, ar kura 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam piešķir tiesības palikt dalībvalstī viņa pieteikuma izvērtēšanas procedūras laikā. Ar šīs direktīvas 9. panta 2. punktu dalībvalstīm ir atļauts pieļaut

⁵⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 50. punkts).

⁵¹ Skat. Direktīvas 2011/95 13. apsvērumu un Direktīvas 2013/32 13. apsvērumu. Attiecībā uz šo mērķi skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 10. decembris, *Minister for Justice and Equality* (Starptautiskās aizsardzības pieteikums Īrijā) (C-616/19, EU:C:2020:1010, 51. un 52. punkts).

⁵² Šajā nozīmē saskaņā ar Direktīvas 2011/95 3. pantu “dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas kvalificējams kā bēglis vai persona, kura tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ciktāl šādi standarti ir saderīgi ar šo direktīvu”. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2013/32 5. pantu “dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus procedūru standartus, piešķirot vai atņemot starptautisko aizsardzību, ja vien minētie standarti atbilst šai direktīvai”.

šo tiesību izņēmumu gadījumos, kuri tajā minēti un no kuriem viens it īpaši ir gadījums, kad pieteikuma iesniedzējs tiek izdots trešai valstij. Saskaņā ar minētās direktīvas 9. panta 3. punktu izdošana tādā gadījumā ir pakļauta nosacījumam, ka attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes ir pārliecinātas, ka izdošanas lēmuma rezultāts nebūs tieša vai netieša izraidīšana, pārkāpjot minētās dalībvalsts starptautiskās un Savienībā noteiktās saistības.

77. Jānorāda, ka šīs normas attiecas vienīgi uz izdošanas gadījumu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšanas procedūras laikā, bet neregulē izdošanas gadījumu pēc tam, kad kāda dalībvalsts ir piešķirusi šo aizsardzību. Manuprāt, no tā nevar izdarīt secinājumu par labu vai par sliktu lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu saistošajai iedarbībai izdošanas procedūrā. Direktīvas 2013/32 9. panta 2. un 3. punktā ir paredzēts tiesību palikt dalībvalstī starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšanas laikā izņēmums ar nosacījumu, ka tiek ievērots neizraidīšanas princips. To nevar interpretēt kā neiespējamību izdot, ja vien ir piešķirta starptautiskā aizsardzība. Citiem vārdiem, kā pamatoti norāda Vācijas valdība, no skaidri noteiktās iespējas veikt izdošanu notiekošas patvēruma procedūras laikā nevar secināt, ka izdošana ir izslēgta pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu. Turklāt tas, ka Savienības likumdevējs šo jautājumu nav skatījis Padomes Direktīvas 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu⁵³, izmaiņās, kas tika veiktas ar Direktīvu 2013/32, tiecas norādīt, ka attiecībā uz izdošanu tam nav bijis nodoma regulēt laikposmu pēc patvēruma procedūras pabeigšanas.

78. Šīs direktīvas 9. panta 2. un 3. punkts, tos lasot kopsakarā, liek uzskatīt, ka personas, kura lūdz piešķirt starptautisko aizsardzību, izdošana tās izcelsmes valstij nevar notikt, ja iepriekš nav notikusi izvērtēšanas procedūra pēc būtības⁵⁴. Vienīgais lietderīgais elements saistībā ar šo procedūru, ko var secināt no šīm normām, kuras acīmredzot tikai precīzē pienākumu, ko var secināt jau no Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, līdz ar to ir tas, ka izdošana visupirms ir pakļauta neizraidīšanas principa ievērošanai.

79. Šis princips turklāt ir izklāstīts arī Direktīvas 2011/95 21. panta 1. punktā, kuru arī min iesniedzējtiesa prejudiciālajā jautājumā. Tomēr arī no šīs normas skaidri neizriet, ka dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu būtu saistoša iedarbība citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā.

80. Turklāt jānorāda, ka Direktīvās 2011/95 un 2013/32 nav ietverts neviens tāds mehānisms atpakaļuzņemšanai dalībvalstī, kas piešķirusi starptautisko aizsardzību, kā Direktīvas 2003/109 12. panta 3.a un 3.b punktā paredzētais gadījumā, ja attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir citas dalībvalsts, nevis tās, kas viņam piešķirusi šo aizsardzību, pastāvīgais iedzīvotājs, ir pieņemts izraidīšanas lēmums. Šīs normas, kuru mērķis saskaņā ar šīs direktīvas 10. apsvērumu ir starptautiskās aizsardzības saņēmēju, kas ieguvis pastāvīgā iedzīvotāja statusu dalībvalstī, aizsargāt no izraidīšanas, ja attiecībā uz šo personu ir pieņemts izraidīšanas lēmums šajā direktīvā paredzēta iemesla dēļ, neregulē īpašo situāciju, kādu veido izdošanas lūgums. Līdz ar to uz šīm normām nevar atsaukties, lai apgalvotu, ka apstāklim, ka dalībvalsts ir piešķirusi bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam, principā vajadzētu liegt citai dalībvalstij apmierināt lūgumu par šā valstspiederīgā izdošanu šai trešai valstij, kamēr pieprasītajai personai ir šis statuss.

⁵³ OV 2005, L 326, 13. lpp.

⁵⁴ Skat. EUAA, *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*, minēts iepriekš, 82. lpp.

81. To, ka dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu nav saistošs citā dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā, apstiprina konstatējums, ka šī procedūra un bēgļa statusa atcelšanas procedūra ir divas atsevišķas procedūras, un tādējādi izdošana nav pakļauta nosacījumam par pieprasītās personas iepriekšēju bēgļa statusa atcelšanu.

B. Izdošanas procedūra un bēgļa statusa atcelšanas procedūra ir divas atsevišķas procedūras: tātad izdošana nav pakļauta nosacījumam par iepriekšēju bēgļa statusa atcelšanu

82. Itālijas valdība būtībā apgalvo, ka dalībvalsts veikta tādas personas izdošana, kas ieguvusi bēgļa statusu citā dalībvalstī, ir uzskatāma par faktisku šā statusa atcelšanu un Direktīvā 2011/95 šajā ziņā paredzēto noteikumu apiešanu. Šāda izdošana tādējādi esot pakļauta nosacījumam par iepriekšēju minētā statusa atcelšanu.

83. Direktīvas 2011/95 11., 12. un 14. pantā ir paredzēti noteikumi par izbeigšanu, izslēgšanu, kā arī bēgļa statusa atcelšanu, izbeigšanu vai atteikumu to pagarināt, ko veic tā dalībvalsts, kura to piešķirusi. Saskaņā ar Itālijas valdības aizstāvēto tēzi varot uzskatīt, ka bēgļa izdošana *de facto* nozīmē šim statusam raksturīgās aizsardzības izbeigšanu. Ja kādas dalībvalsts kompetentā iestāde varētu atļaut tāda bēgļa izdošanu, kurš par bēgli atzīts citā dalībvalstī, ar pamatojumu, ka tam izcelsmes trešā valstī nav vai vairs nav vajāšanas riska, tad šī iestāde faktiski rīkotos šīs otrās dalībvalsts kompetento iestāžu vietā.

84. No tā izrietot, ka iestāde, kas izskata izdošanas lūgumu, nevarot apmierināt šo lūgumu, pirms tā nav panākusi, ka tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kura ir piešķirusi starptautisko aizsardzību, šo aizsardzību atceļ.

85. Tiesā Vācijas valdība un Komisija savukārt uzsvēra – manuprāt, pamatoti – nošķirumu starp apstākli, ka persona ir bēglis (*qualité de réfugié*), un bēgļa statusu (*statut de réfugié*). Tās it īpaši uzsvēra, ka bēgļa statusa zaudēšana noteikti neizraisa to, ka persona vairs nav bēglis.

86. Šajā ziņā jānorāda, ka bēgļa statusa atzīšana saskaņā ar Direktīvu 2011/95, kā izriet no šīs direktīvas 21. apsvēruma, ir deklaratīvs, nevis bēgļa statusu radošs akts⁵⁵. Tādējādi sistēmā, kas izveidota ar Direktīvu 2011/95, trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš atbilst šīs direktīvas III nodaļas materiāltiesiskajiem nosacījumiem, tādēļ vien ir bēglis minētās direktīvas 2. panta d) punkta un Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē⁵⁶. Tas, ka persona tiek atzīta par “bēgli” šo normu izpratnē, nav atkarīgs no formālas atzīšanas par bēgli, piešķirot “bēgļa statusu” Direktīvas 2011/95 2. panta e) punkta izpratnē, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 13. pantu⁵⁷.

87. Sekas šim nošķīrumam starp bēgļa statusu (*statut de réfugié*) un to, ka persona ir bēglis (*qualité de réfugié*), ir tādas, ka apstāklis, ka attiecīgā persona ir kādā no Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā paredzētajām situācijām, kad dalībvalsts var atcelt bēgļa statusu vai atteikties to piešķirt, tomēr nenozīmē, ka šī persona vairs neatbilst materiāltiesiskajiem nosacījumiem, no kuriem ir atkarīgs, vai persona ir bēglis, un kuri attiecas uz pamatotām bailēm no vajāšanas savā izcelsmes valstī⁵⁸. Līdz ar to bēgļa statusa atcelšanas vai

⁵⁵ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (85. punkts).

⁵⁶ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (86. punkts).

⁵⁷ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (92. punkts).

⁵⁸ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (98. punkts).

atteikuma piešķirt šo statusu sekas nav tādas, ka trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš atbilst šīs direktīvas 2. panta d) punktā, lasot to kopsakarā ar III nodaļas noteikumiem, noteiktajiem materiāltiesiskajiem nosacījumiem, vairs netiktu uzskatīts par bēgli Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē un līdz ar to tiktu izslēgts no starptautiskās aizsardzības, kura atbilstoši Hartas 18. pantam viņam ir jānodrošina, ievērojot minēto konvenciju⁵⁹.

88. Tāpat ir jānošķir procedūra, kuras rezultātā dalībvalsts var atcelt bēgļa statusu, un procedūra, kurā tiek vērtēta neizraidīšanas principa ievērošana izraidīšanas procedūrā. Tādējādi saskaņā ar Savienības tiesībām kompetentajai iestādei var būt tiesības atsaukt trešās valsts valstspiederīgajam piešķirto bēgļa statusu, tomēr tai nav noteikti atļauts viņu izraidīt uz tā izcelsmes valsti⁶⁰. Tiesas ieskatā no tā izriet, ka bēgļa statusa atsaukšanu, piemērojot Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktu, nevar uzskatīt par tādu, kas [nozīmē], ka būtu jāpauž nostāja par atsevišķu jautājumu, proti, vai šī persona var tikt izraidīta uz tās izcelsmes valsti⁶¹. Tādēļ sekas, kādas attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam radītu viņa iespējamā atgriešanās savā izcelsmes valstī, ir jāņem vērā, nevis pieņemot lēmumu par bēgļa statusa atcelšanu, bet attiecīgā gadījumā – kad kompetentā iestāde ir nodomājusi pieņemt atgriešanās lēmumu attiecībā uz šo trešās valsts valstspiederīgo⁶².

89. To, ko Tiesa ir nospriedusi attiecībā uz Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzēto bēgļa statusa atcelšanas gadījumu un atgriešanās lēmumu atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi⁶³, manuprāt, var attiecināt uz citiem šā statusa atcelšanas gadījumiem, piemēram, gadījumu, kas minēts Direktīvas 2011/95 14. panta 3. punktā, kura a) apakšpunkts attiecas īpaši uz gadījumu, kad bēglis saskaņā ar šīs direktīvas 12. pantu būtu jāizslēdz vai ir izslēgts no to persona loka, ko atzīst par bēgli, kā arī uz izdošanas jomu.

90. Nošķirums, kas tādējādi jāveic starp procedūru, kuras rezultātā var atcelt bēgļa statusu, no vienas puses, un procedūru, kurā pārbauda, vai izdošana ir saderīga ar neizraidīšanas principu, no otras puses, manuprāt, nozīmē, ka izdošanas lūguma apmierināšana nevar būt pakļauta nosacījumam, ka iepriekš ir jāatceļ bēgļa statuss, kas piešķirts pieprasītajai personai. Tam var pievienot prasību ātri izskatīt izdošanas lūgumu; šī prasība var izrādīties nesaderīga ar iepriekšējas bēgļa statusa atcelšanas procedūras sākšanu⁶⁴.

91. No tā izriet, ka tas nav bēgļa statuss pats par sevi, kas aizsargā no izdošanas personu, kurai šis statuss ir, bet gan neizraidīšanas princips, kas dažādos formulējumos nostiprināts Hartas 18. pantā un 19. panta 2. punktā.

⁵⁹ Skat. spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (100. punkts).

⁶⁰ Attiecībā uz bēgļa statusa atcelšanu, piemērojot Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu, skat. spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (39. punkts).

⁶¹ Attiecībā it īpaši uz bēgļa statusa atcelšanu, piemērojot Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu, skat. spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (41. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁶² Skat. spriedumu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (42. punkts).

⁶³ OV 2008, L 348, 98. lpp.

⁶⁴ Skat. Forteau, M., un Laly-Chevalier, C., "Les problèmes d'articulation des procédures d'asile, d'extradition et d'entraide judiciaire pénale", no: Chetail, V., un Laly-Chevalier, C., *Asile et extradition – Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié*, minēts iepriekš, 145.–203. lpp., it īpaši 162. lpp.; autori par piemēru min Kanādas Augstākās tiesas spriedumu *Németh* pret Kanādu, 2010 CSC 56, 30. punkts. Līdz ar to nav atbalstāma Itālijas valdības ieteiktā interpretācija, saskaņā ar kuru, pamatojoties uz lojālas sadarbības principu, iestādei, kas izskata izdošanas lūgumu, būtu jāinformē par šo pieteikumu tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kas piešķirusi bēgļa statusu, un jāpiešķir šai iestādei saprātīgs termiņš tam, lai noteiktu, vai ir pamats atcelt bēgļa statusu.

92. Tādējādi ir iespējams, ka dalībvalsts iestāde, kas ir kompetenta izdošanas jomā, nolemj pieņemt lēmumu par pieprasītās personas izdošanu, lai gan bēgļa statusu, kas šai personai ir citā dalībvalstī, iestāde, kas to piešķirusi, nav atcēlusi. Ciktāl tiek ievērots neizraidīšanas princips, pašreizējā Savienības tiesību attīstības stadijā bēgļa statusa saglabāšanas sekas nevar būt tādas, ka tas liedz iestādei izdot attiecīgo personu, izņemot, ja tiek pārkāpti pienākumi, kas šai iestādei ir saistoši atbilstoši Eiropas Konvencijai par izdošanu.

93. Pretēji tam, ko šajā tiesvedībā ir apgalvojusi Itālijas valdība, ja tās dalībvalsts iestāde, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, pieņem lēmumu apmierināt izdošanas lūgumu attiecībā uz personu, kura ieguvusi bēgļa statusu citā dalībvalstī, it īpaši – ciktāl tā uzskata, ka šīs personas izdošana nepārkāpj neizraidīšanas principu, šī iestāde nerīkojas tās iestādes vietā, kura ir kompetenta atcelt minēto bēgļa statusu otrajā dalībvalstī. Vienīgi pēdējā minētā iestāde attiecīgā gadījumā ir tiesīga pieņemt lēmumu par bēgļa statusa izbeigšanu vai atcelšanu, piemērojot Direktīvas 2011/95 11., 12. un 14. pantu. Tādējādi dalībvalstij, kas piešķirusi bēgļa statusu, no izdošanas lūgumā atklātajiem un izdošanas procedūrā apkopotajiem faktiem ir jāizdara secinājumi attiecībā uz šā statusa saglabāšanu.

94. Tālab nav šajos pantos paredzēto noteikumu apiešanas risks, jo, kā pamatoti uzsvēra Vācijas valdība un Komisija, patvēruma procedūra un izdošanas procedūra ir atsevišķas procedūras, neatkarīgas viena no otras. Tām ir atšķirīgi mērķi, un tās dalībvalstīs veic atšķirīgas iestādes. Izdošanas procedūrā kompetentā iestāde neizsakās par bēgļa statusa piešķiršanu vai atcelšanu. Šajā atsevišķajā procedūrā tā pārbauda, vai ir šķēršļi izdošanai, piemēram, risks, ka izdošanas lūgums, kas pamatots ar nepolitisku nodarījumu, ir iesniegts ar mērķi sākt kriminālvajāšanu vai sodīt personu politisku iemeslu, it īpaši politisko uzskatu, dēļ un ka attiecīgās personas tiesības var tikt pārkāptas šā iemesla dēļ.

95. Šajā atsevišķajā procedūrā izdošanas jomā kompetentajai iestādei ir jāveic neatkarīga un aktualizēta pārbaude par to, vai ir ievērots neizraidīšanas princips. Pat ja citas dalībvalsts pieņemtā lēmumā par bēgļa statusa piešķiršanu nav saistošas iedarbības uz iestādi, kas ir atbildīga par izdošanas lūguma vērtēšanu citā dalībvalstī, tomēr izdošanas procedūra ir jāveic, ievērojot patvēruma tiesības, kas nostiprinātas Hartas 18. pantā un 19. panta 2. punktā. Juridiskās garantijas, kādas pieprasītajai personai pamatlietā ir gan atbilstoši Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 1. un 2. punktam, gan atbilstoši *IRG* 6. panta 2. punktam, šajā ziņā ir cieši saistītas ar neizraidīšanas principu⁶⁵. Tātad lēmumu par izdošanu var pieņemt tikai tad, ja vairs nav nepieciešamības pēc starptautiskās aizsardzības. Garantējot pieprasītās personas aizsardzību pret izraidīšanu, izdošanas tiesības ir ne tikai “represiju tiesības”⁶⁶, bet arī – līdzīgi bēgļu tiesībām – “aizsardzības tiesības”.

⁶⁵ Skat. *UNHCR* norādījumus (5. punkts). Kā norāda *UNHCR*, “izdošanas lietās, kas attiecas uz bēgli vai patvēruma meklētāju, noteikti izdošanas tiesību principi un normas sniedz attiecīgajai personai juridiskas garantijas. Piemēram, uz pieprasīto personu var attiekties specialitātes princips, atkārtotas izdošanas no valsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, trešai valstij ierobežojumi, iespēja izdošanu pakļaut nosacījumam, ka pieprasītā persona var atgriezties valstī, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, pēc kriminālprocesa beigām vai pēc soda izciešanas, noteikums par neizdošanu politisku nodarījumu dēļ, kā arī citi ierastie atteikuma iemesli, tostarp tie, kas saistīti ar nāvessodu un taisnīguma un vienlīdzības jēdzieniem. “Diskriminācijas klauzulas”, atbilstoši kurām izdošanu var atteikt vai tā ir jāatsaka tad, ja izdošanu lūdz politisku iemeslu dēļ vai nolūkā vajāt vai diskriminēt, ir nesenāka izdošanas tiesību attīstības izpausme” (5. punkts). Skat. arī Forteau, M., un Laly-Chevalier, C., minēts iepriekš, 46. zemsvītras piezīme; autori norāda, ka Šveices Federālās tiesas un Kanādas Augstākās tiesas ieskatā Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 2. punkts ir konkrēta izpausme neizraidīšanas principam, kas ir ierakstīts bēgļu tiesībās izdošanas tiesību kontekstā. Tajā pašā nozīmē skat. Chetail, V., minēts iepriekš; autors norāda, ka “nav iespējams nekonstatēt paralēlismu starp šo normu un bēgļa definīciju, kas ietverta Ženēvas konvencijas 1.A(2.) pantā. Tomēr šis pants atšķiras no [šīs konvencijas] divu iemeslu dēļ. Eiropas konvencijā [par izdošanu] nav atkārtots jēdziens “piederība pie īpašas sociālās grupas”, kas uzskatīts par pārāk plašu. Ar šādu atrunu 3.(2.) pants savukārt ir plašāks nekā bēgļa definīcija, ciktāl ar to neizslēdz personas, kas pastrādājušas smagu nepolitisku noziegumu, un aizsargā pieprasīto personu, ja tās tiesības var tikt pārkāptas kāda no iepriekšminētajiem iemesliem, ne tikai vajāšanas riska dēļ” (79. lpp.).

⁶⁶ Izmantojot formulējumu, ko lietojis Chetail, V., minēts iepriekš, 66. lpp.

96. Tādējādi tas, vai iepriekš piešķirtais bēgļa statuss vēl ir spēkā brīdī, kad izskata izdošanas lūgumu, negroza iestādei, kura ir atbildīga par šā lūguma izskatīšanu, saistošo pienākumu, proti, pārbaudīt, vai neizraidīšanas princips liedz izdot pieprasīto personu. Citiem vārdiem, pārbaude par šā principa ievērošanu ir neatkarīga un ietilpst iestādes, kas atbildīga par izdošanas lūguma izskatīšanu, kompetencē, un šai iestādei nav iespējas no tā atkāpties, tostarp gadījumā, ja iepriekš ir atcelts bēgļa statuss⁶⁷.

97. Vēlos piebilst, ka, ciktāl dalībvalsts iestādei, kas kompetenta izskatīt izdošanas lūgumu, ir pienākums veikt neatkarīgu un aktualizētu neizraidīšanas principa ievērošanas pārbaudi, tas, man šķiet, nav saderīgi ar citas dalībvalsts pieņemta lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu saistošu iedarbību. Šāda saistoša iedarbība izbeigtu rīcības brīvību, kādai ir jābūt izdošanas jomā kompetentajai iestādei. Turklāt aktualizēts neizraidīšanas principa ievērošanas vērtējums nebūtu iespējams, ja šai iestādei būtu saistošs vērtējums, ko iepriekš – nereti pirms vairākiem gadiem – veikusi patvēruma jomā kompetentā iestāde citā dalībvalstī. Jāpatur arī prātā, ka izdošanas lūgums var atklāt jaunus faktus, kuri var pamatot citādu vērtējumu par pieprasītajai personai draudošo vajāšanas risku.

98. Tādējādi nenoliedzami ir saikne, no vienas puses, starp izdošanas procedūru, kurā jāpārbauda, vai Hartas 18. pants un 19. panta 2. punkts neliedz izdot pieprasīto personu tās izcelsmes valstij, un, no otras puses, procedūru, kuras rezultātā iepriekš šai pašai personai tika piešķirts bēgļa statuss. Līdz ar to, lai gan manis iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ citas dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu nav saistošs tās dalībvalsts iestādei, kurai jāskata izdošanas lūgums, tomēr šai iestādei šis lēmums ir pienācīgi jāņem vērā, vērtējot, vai ir ievērots neizraidīšanas princips.

C. Lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu ir īpaši svarīgs apstāklis, kas jāņem vērā izdošanas jomā kompetentajai iestādei

99. Problemātikai saistībā ar lēmuma par bēgļa statusa piešķiršanu ņemšanu vērā izdošanas procedūrā Tiesa jau ir pievērsusies iepriekš skatītā lietā, kurā bija uzdots jautājums par dalībvalsts veiktu tāda Krievijas un Islandes valstspiederīgā izdošanu Krievijas Federācijai, kuram bija piešķirts patvērumš Islandē pirms šīs valsts pilsonības iegūšanas. Tā ir lieta, kurā tika pasludināts spriedums *Ruska Federacija*.

100. Šajā spriedumā Tiesa it īpaši lēma, ka dalībvalstij, kas bija saņēmusi izdošanas lūgumu, bija jāpārbauda, vai izdošana ir saderīga ar Hartas 19. panta 2. punktu, to lasot kopsakarā ar 4. pantu, ņemot vērā, ka Islandes pilsonis šādā situācijā norādīja uz nopietnu risku, ka izdošanas gadījumā viņš tiks pakļauts necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai⁶⁸. Tiesa atgādināja, ka šajā nolūkā saskaņā ar Hartas 4. pantu, kurā ir aizliegta necilvēcīga vai pazemojoša attieksme vai sodi, minētā dalībvalsts nevar ņemt vērā tikai lūgumu iesniegušās trešās valsts apgalvojumus vien vai to, ka minētā trešā valsts ir pievienojusies starptautiskajiem līgumiem, kuros principā ir garantēta pamattiesību ievērošana. Tādai izdošanas lūgumu saņēmušās dalībvalsts kompetentajai iestādei, veicot šo pārbaudi, ir jābalstās uz objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju, kas tostarp var izrietēt no tādiem starptautisko tiesu nolēmumiem kā Eiropas Cilvēktiesību tiesas

⁶⁷ Vispārīgi raugoties, ir runa par neizraidīšanas principa pārbaudes autonomizāciju. Šajā nozīmē skat. Chetail, V., minēts iepriekš; autors uzsver, ka tad, ja galamērķa valstī pastāv reāls spīdzināšanas, kā arī necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks, "neizraidīšanas princips [...] ne tikai liedz valstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, īstenot izdošanu šāda riska gadījumā. Šis princips arī neitralizē izslēgšanas no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, sekas, un šī izslēgšana vairs nav sinonīms izraidīšanai uz izcelsmes valstī" (90. lpp.).

⁶⁸ Skat. spriedumu *Ruska Federacija* (64. un 65. punkts).

spriedumi, no trešās valsts, kas lūgusi veikt izdošanu, tiesu spriedumiem, kā arī no lēmumiem, ziņojumiem un citiem dokumentiem, kurus izstrādājušas Eiropas Padomes institūcijas vai kuri izriet no Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmas⁶⁹.

101. Tāpat Tiesa uzskatīja – fakts, ka Islandes Republika ir piešķirusi patvērumu pieprasītajai personai, pamatojoties uz to, ka šai personai tās izcelsmes valstī pastāv risks tikt pakļautai necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, ir īpaši nopietns apstāklis, kas izdošanas lūgumu saņēmušās dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāņem vērā, veicot pārbaudi, vai ar izdošanu netiks pārkāptas ar Hartu, it īpaši tās 19. panta 2. punktu, garantētās tiesības⁷⁰.

102. Pēc tam Tiesa precizēja, kādi secinājumi izdošanas lūgumu saņēmušās dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāizdara no Islandes iestāžu lēmuma, ar kuru pieprasītajai personai bija piešķirts patvērums.

103. Tādējādi Tiesas ieskatā, ja nav īpašu apstākļu, piemēram, nozīmīgas pastāvošās situācijas izmaiņas trešā valstī, kura iesniegusi izdošanas lūgumu, vai nopietnas un ticamas informācijas, ar ko ir iespējams pierādīt, ka personai, kuru tiek lūgts izdot, patvērums ir piešķirts, noklusējot to, ka attiecībā uz šo personu tās izcelsmes valstī tiek veikta kriminālvajāšana, tā apstākļa dēļ, ka pastāv šāds lēmums, izdošanas lūgumu saņēmušās dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāatsaka izdošana atbilstoši Hartas 19. panta 2. punktam⁷¹.

104. Jānorāda, ka šī lieta iekļaujas atšķirīgā faktiskajā un juridiskajā kontekstā un tādējādi ir jāpārbauda, vai ir jāizmanto tāds pats risinājums, saskaņā ar kuru izdošanas procedūrā citas dalībvalsts kompetentās iestādes pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu tiek atzīts par būtisku norādi tam, ka pastāv neizraidīšanas principa pārkāpuma risks.

105. Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Ruska Federacija*, patvērumu bija piešķirusi Islandes Republika. Lai gan tā piedalās “Dublinas sistēmā” attiecībā uz kritērijiem un mehānismiem, kas ļauj noteikt dalībvalsti, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu⁷², tā nepiemēro Direktīvas 2011/95 un 2013/32, kas ir šajā lietā uzdotā jautājuma priekšmets⁷³.

106. Šajā lietā ir jānosaka, kāda iedarbība saskaņā ar Savienības tiesībām dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā ir lēmumam, ar kuru citas dalībvalsts kompetentās iestādes ir piešķirušas bēgļa statusu, piemērojot ar starptautisko aizsardzību saistīto Savienības tiesību kopējos noteikumus un kritērijus. Manuprāt, apstāklis, ka šis jautājums tiek uzdots starp divām dalībvalstīm, kurām ir jāīsteno Savienības atvasinātās tiesības starptautiskās aizsardzības jomā un līdz ar to jāievēro ar šīm tiesībām paredzētie kopējie noteikumi un kritēriji, liek uzskatīt, ka risinājums, kuru Tiesa izmantojusi spriedumā *Ruska Federacija*, vēl jo vairāk ir spēkā šajā kontekstā. Citiem vārdiem, tā kā Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalstī notiekošā izdošanas procedūrā ir nozīmīgi ņemt vērā Islandes Republikas pieņemtu lēmumu par patvēruma piešķiršanu, *a fortiori* tāpat tam ir jābūt attiecībā uz citas dalībvalsts pieņemtu lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu.

⁶⁹ Skat. spriedumu *Ruska Federacija* (65. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁷⁰ Skat. spriedumu *Ruska Federacija* (66. punkts). Tiesas ieskatā šāds apstāklis šajā pārbaudē ir vēl jo būtiskāks, ja patvēruma piešķiršanas pamatā tieši ir bijusi kriminālvajāšana, kura attiecībā uz konkrēto personu veikta tās izcelsmes valstī un kuras dēļ pēdējā minētā valsts ir izsniegusi lūgumu izdot šo personu (67. punkts).

⁷¹ Skat. spriedumu *Ruska Federacija* (68. punkts).

⁷² Skat. Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un Islandes Republiku, un Norvēģijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas ir atbildīga par to patvēruma lūgumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Islandē, vai Norvēģijā (OV 2001, L 93, 40. lpp.).

⁷³ Attiecībā uz Norvēģijas Karalisti skat. spriedumu, 2021. gada 20. maijs, L.R. (Norvēģijas noraidīts patvēruma pieteikums) (C-8/20, EU:C:2021:404, 39. un 45. punkts).

107. Turklāt norādīšu, ka tad, ja to iemeslu dēļ, kurus esmu izklāstījis iepriekš, dalībvalsts iestādei, kas ir kompetenta skatīt izdošanas lūgumu, nebūtu saistošs citas dalībvalsts pieņemts lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu, noteikti pretrunā procesam, ar ko tiecas izveidot kopēju Eiropas patvēruma sistēmu atbilstoši tam, kas paredzēts LESD 78. panta 2. punktā, būtu uzskatīt, ka dalībvalsts izdošanas procedūrā varētu neņemt vērā citas dalībvalsts lēmumu, ar kuru pieprasītajai personai ir piešķirts bēgļa statuss. Gluži pretēji, būtu jāprevalē savstarpējas sadarbības un uzticēšanās garam starp dalībvalstu iestādēm⁷⁴, ciktāl apstākļi, ka dalībvalsts pieprasītajai personai ir piešķirusi starptautisko aizsardzību, ir būtiska norāde uz to, ka šī persona tiek politiska vajāta⁷⁵, un ciktāl izdošanas procedūra ir jāveic, ievērojot Hartas 18. pantā nostiprinātās patvēruma tiesības.

108. No iepriekš minētā izriet – lai pārbaudītu, vai ar izdošanu netiek pārkāpts neizraidīšanas princips, dalībvalsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, kompetentajai iestādei ir jāņem vērā citas dalībvalsts pieņemtais lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu, kas ir īpaši svarīgs apstākļi šajā pārbaudē⁷⁶. Tādējādi, lai gan šī iestāde pamatlietā saglabā savu novērtējuma brīvību, veicot neatkarīgu un aktualizētu pārbaudi par IRG 6. panta 2. punktā un Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 1. un 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem – un to veikt ir tās pienākums –, tai ir jānosaka īpašie apstākļi, kas varētu tai likt atkāpties no vērtējuma, kuru izdarījusi Itālijas iestāde, kas iepriekš pieprasītajai personai piešķirusi bēgļa statusu.

109. Mērķis, kuru jātiecas sasniegt ar kopējo Eiropas patvēruma sistēmu saskaņā ar to, kas paredzēts LESD 78. panta 2. punktā, liecina par labu dalībvalsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, iestādes pienākumam pienācīgi ņemt vērā citas dalībvalsts pieņemtu lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu un atkāpties no šā lēmuma tikai īpašu apstākļu gadījumā. Ja šādi apstākļi ir konstatēti, neizraidīšanas princips nav pārkāpts, jo attiecīgā persona vairs nevar atsaukties uz to, ka ir bēglis.

110. Interpretācija, ko iesaku Tiesai izmantot saskaņā ar tās spriedumā *Ruska Federācija* nopriesto, manuprāt, atbilst tam, kā ir jāaplūko Ženēvas konvencijas ekstrateritoriālā iedarbība. No UNHCR norādījumiem izriet, ka “pieprasītās personas bēgļa statuss[, kas piešķirts citā valstī, nevis valstī, kura saņēmusi izdošanas lūgumu,] ir būtisks elements un valsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, par izdošanu atbildīgajām instancēm tas ir jāņem vērā, kad tās tiecas noteikt, vai izdošana būtu saderīga ar neizraidīšanas principu”⁷⁷. Šķiet, ka UNHCR bēgļa statusa ekstrateritoriālo iedarbību skaidro tādējādi, ka šo statusu, kuru piešķirusi valsts, kas ir šīs konvencijas dalībvalsts, “cita dalībvalsts drīkst apšaubīt tikai izņēmuma gadījumos, ja atklājas, ka ieinteresētā persona acīmredzami neatbilst [minētajā konvencijā] prasītajiem nosacījumiem, piemēram, ja ir atklājušies fakti, kas liecina, ka sākotnējie paziņojumi ir bijuši krāpnieciski vai ka uz ieinteresēto personu attiecas kāds no [šajā konvencijā] paredzētajiem izslēgšanas pamatiem”⁷⁸.

⁷⁴ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārceļšanas mehānisms) (C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 164. un 182. punkts).

⁷⁵ Skat. Schierholt, C., un Zimmermann, F., “§ 6 Politische Straftaten, politische Verfolgung”, no: Schomburg, W., un Lagodny, O., *Internationale Rechtshilfe in Strafsachen*, 6. izd., C. H. Beck, Minhene, 2020, 130. lpp.

⁷⁶ Skat. Forteau, M., un Laly-Chevalier, C., minēts iepriekš; autori norāda, ka “izdošanas procedūras kontekstā atklātā informācija var ietekmēt patvēruma pieteikuma novērtējumu un it īpaši izslēgšanas pamatu piemērošanu, savukārt patvēruma procedūras iznākums ir būtisks elements, kas valstij, kura saņēmusi izdošanas lūgumu, ir jāņem vērā, nosakot, vai pieprasīto personu var likumīgi izdot” (162. lpp.).

⁷⁷ Skat. UNHCR norādījumus (55. punkts).

⁷⁸ Skat. UNHCR norādījumus (55. punkts). Šajā nozīmē skat. Forteau, M., un Laly-Chevalier, C., minēts iepriekš. Šie autori no šiem elementiem secina, ka “to izņēmumu saturs, kurus UNHCR atzīst attiecībā uz [Ženēvas konvencijas ekstrateritoriālo iedarbību], atklāj, [...] ka valsts iestādei faktiski aizvien ir tiesības pārskatīt lietas materiālus un pārbaudīt ārvalsts iestādes veiktā vērtējuma pamatotību”. Viņu ieskatā, “šķiet, nav runas par “ekstrateritoriālu iedarbību” pašu par sevi tādā nozīmē, kāda tai būtu savstarpējas atzišanas mehānismā – mehānismā, kas turklāt netiek nodrošināts ar [Ženēvas konvenciju]. Ar “ekstrateritoriālu iedarbību” UNHCR, šķiet, galu galā saprot ārvalsts iestādes pieņemtā lēmuma pierādījuma spēku, nevis izpildāmību” (186. un 187. lpp.).

111. Ņemot vērā nozīmi, kāda dalībvalstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, ir jāpiešķir citas dalībvalsts pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu, veicot neatkarīgu un aktualizētu pārbaudi par neizraidīšanas principa ievērošanu, ir jānotiek informācijas apmaiņai starp abu šo dalībvalstu kompetentajām iestādēm⁷⁹. Šī informācijas apmaiņa, kas ir prasīta atbilstoši lojālas sadarbības starp dalībvalstīm principam, arī var nodrošināt BDTT pieņemto lēmumu saskaņotību.

D. Dalībvalsts, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, kompetentajai iestādei pārbaude par neizraidīšanas principa ievērošanu ir jāveic, ievērojot lojālas sadarbības principu un BDTT pieņemto lēmumu saskaņotības prasību

112. Pierādījuma spēks, kas jāpiešķir citas dalībvalsts, nevis dalībvalsts, kurai ir jāvērtē izdošanas lūgums, pieņemtam lēmumam par bēgļa statusa piešķiršanu, nozīmē, ka, lai gan šis lēmums nav juridiski saistošs, iestādei, kurai ir uzdevums vērtēt, vai šis lūgums ir jāapmierina, ir pienākums veikt visu izmeklēšanu, kas vajadzīga, lai noteiktu, vai pieprasītā persona izdošanas lūgumu iesniegušajā valstī ir pakļauta vajāšanas riskam, kā rezultātā šī persona aizvien var atsaukties uz to, ka ir bēglis, un vai ir apdraudētas citas šīs personas pamattiesības⁸⁰. No tā izriet, ka izdošanas jomā kompetentajai iestādei ir jāsažinās ar iestādi, kas pieprasītajai personai ir piešķirusi bēgļa statusu, lai no tās iegūtu nepieciešamo informāciju, kura ir tās rīcībā. Turklāt, ciktāl ar patvēruma procedūru saistīto posmu pārvalda attiecīgajā jomā specializējies personāls, kuram ir detalizētas zināšanas, ir svarīgi, lai izdošanas jomā kompetentā iestāde lūgtu tās iestādes atzinumu, kura pieņēmusi lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu.

113. Piebildīšu, ka pārbaude par specialitātes principa ievērošanu neatbrīvo izdošanas jomā kompetento iestādi no pienākuma – iepazīstoties ar patvēruma lietas materiāliem un sazinoties ar iestādi, kas pieņēmusi lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu, – pārbaudīt, vai pieprasītā persona aizvien var atsaukties uz to, ka ir bēglis. Tātad izdošanas jomā kompetentajai iestādei pamatlietā, pirmkārt, ir padziļināti jāvērtē, vai pastāv vajāšanas draudi saskaņā ar IRG 6. panta 2. punktu, un, otrkārt, jāpārbauda, vai specialitātes princips vai iespējamās garantijas var efektīvi novērst šos draudus⁸¹. Šajā nolūkā šai iestādei, vērtējot izdošanas lūgumu, ir jāņem vērā faktiskie elementi, kas apkopoti patvēruma procedūrā. Patvēruma lietas materiālu saturs šajā ziņā var sniegt norādi par ticamības pakāpi, kāda piešķirama pieteikumu iesniegušās valsts sniegtajām garantijām, piemēram, tas var norādīt uz elementiem, kuri ļauj secināt, ka atsevišķos gadījumos nav gaidāma sniegto garantiju ievērošana⁸².

⁷⁹ Attiecībā uz šo jautājumu man šķiet atbilstīgi norādīt uz paralēlismu ar situāciju, kuru minēju iepriekš, proti, situāciju, kad, piemērojot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kas ir savstarpējas uzticēšanās principa izpausme, dalībvalstīm ir tiesības atzīt par nepieņemamu jaunu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ja cita dalībvalsts jau ir piešķirusi šādu aizsardzību. Šis princips, kā arī lojālas sadarbības princips, manuprāt, nozīmē arī to, ka dalībvalsts kompetentā iestāde noteikšanas jomā, kura nolemj veikt pati – vai arī kurai 2019. gada 19. marta spriedumā *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219) uzsvērtajā gadījumā ir pienākums veikt pašai – savu pārbaudi par šādu pieteikumu, nevar neņemt vērā citas dalībvalsts pieņemtu lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu. Šai iestādei tātad ir pienākums ņemt vērā šo lēmumu pēc informācijas apmaiņas ar iestādi, kura to pieņēmusi, un vienlaikus ir iespēja no šā lēmuma atkāpties, ja tā atklāj īpašus apstākļus, kas var pamatot atšķirīga lēmuma pieņemšanu. Šajā ziņā, lai gan ir taisnība, ka Savienības likumdevēja saskaņotu kritēriju pastāvēšana nozīmē, ka vērtējumiem, kurus veikušas iestādes, kas secīgi izskata kādu pieteikumu, principā būtu jāaskan, tomēr nevar izslēgt iespēju, ka iestāde, kas no jauna to izskata, izdara citādu secinājumu nekā secinājums, kuru iepriekš izdarījusi cita iestāde. Tā var notikt, ja ir konstatēts, ka apstākļi ir mainījušies, vai arī ja tiek atklāts kāds jauns elements, kas nebija zināms dalībvalstij, kura piešķirusi bēgļa statusu. Tādā gadījumā jaunais pieteikums var tikt noraidīts.

⁸⁰ Skat. Schierholt, C., un Zimmermann, F., minēts iepriekš, 129. lpp.

⁸¹ Skat. Schierholt, C., un Zimmermann, F., minēts iepriekš, 129. lpp.

⁸² Skat. Marx, R., *AsylG – Kommentar zum Asylgesetz*, 10. izdevums, Luchterhand, Ķelne, 2019, 275. lpp., 10. punkts. Šajā ziņā vēlos atgādināt prasības garantiju jomā, ko Tiesa ir norādījusi spriedumā *Ruska Federācija* (65. punkts).

114. Kā jau esmu norādījis iepriekš, stingrajā izdošanas lūgumu iesniegušās valsts sniegto garantiju pārbaudē valstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, ir jāpārlicinās, ka, aizbildinoties ar kriminālvajāšanu nepolitiska nozieguma dēļ, izdošanas lūgumu iesniegusi valsts faktiski negrasās veikt kriminālvajāšanu par politisku nodarījumu vai vajāt pieprasīto personu politisku iemeslu dēļ. Šajā ziņā apstākļi, ka izdošanas lūgumu ir iesniegusi pieprasītās personas izcelsmes valsts, par kuru, piešķirot šai personai bēgļa statusu, tika nospriests, ka pret to ir nepieciešama aizsardzība, prasa rīkoties īpaši vērīgi. Tas nozīmē, ka izdošanas lūgumu iesniegušajai valstij ir jāsniedz pārlicinošas un pamatotas garantijas, ka tas neradīs lielāku risku Eiropas Konvencijas par izdošanu 3. panta 2. punkta izpratnē.

115. Saskaņā ar lojālas sadarbības principu nepieciešamība nodrošināt BDTT pieņemto lēmumu saskaņotību prasa arī, lai notiktu informācijas apmaiņa starp izdošanas jomā kompetento iestādi un iestādi, kas pieprasītajai personai piešķirusi bēgļa statusu⁸³.

116. Šāda informācijas apmaiņa it īpaši var būt noderīga, ja elementi, ko atklājis izdošanas lūgums, var likt iestādei, kura piešķirusi bēgļa statusu, atcelt šo statusu pieprasītajai personai, piemēram, ja šie elementi atklāj tāda gadījuma esamību, kurš šo personu izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem⁸⁴. Tas, ka iestāde, kura atbildīga par izdošanas lūguma izskatīšanu, paziņo šai iestādei visu nepieciešamo informāciju, ir vēl jo svarīgāk tāpēc, ka Direktīvas 2013/32 45. panta 3. punktā ir paredzēts, ka kompetentās iestādes lēmumā atņemt starptautisko aizsardzību ir norādīts juridiskais un faktiskais šā lēmuma pamatojums. Šīs iestādes rīcībā tādējādi ir jābūt visai būtiskajai informācijai, lai, ņemot vērā šo informāciju, tā varētu veikt pati savu vērtējumu par visiem attiecīgajiem faktiem un apstākļiem, lai noteiktu sava lēmuma būtību un lai to pilnībā pamatotu⁸⁵.

V. Secinājumi

117. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Oberlandesgericht Hamm* (Federālās zemes Augstākā tiesa Hammā, Vācija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

LESD 78. panta 2. punkts, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 21. panta 1. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 9. panta 2. un 3. punkts

⁸³ Skat. Forteau, M., un Laly-Chevalier, C., minēts iepriekš; autori norāda, ka “patvēruma un izdošanas procedūras ir jāsaņāgo tā, lai nodrošinātu, ka vienas procedūras prasības tiktu ņemtas vērā otras īstenošanā”, tomēr vienlaikus atzīst, ka “nekādā ziņā nav runas par to, ka viena procedūra prevalētu pār otru” (153. lpp.). Saistība starp abām šīm procedūrām tādējādi nav jāvērtē no “tiesību normu konflikta” viedokļa, bet gan tiecoties panākt “atbilstošu piemērošanu vai interpretāciju” – tā, lai “abas tiesību nozares var pilnīgi pastāvēt vienlaikus” (155. lpp.). Citiem vārdiem, nav runas par to, ka izdošanas tiesības prevalētu pār bēgļu tiesībām vai otrādi, bet gan par to, ka “ir jānodrošina abu vienlaicīga piemērošana” (156. lpp.). Tādējādi “abi normu kopumi ir pakļauti sarežģītai saskaņošanas un koordinēšanas dinamikai, nevis vienkāršotam hierarhijas principam” (158. lpp.). Turklāt šie autori uzskata, ka “patvēruma un izdošanas iestāžu sadarbība var izrādīties ļoti noderīga [...], veicinot vienlaikus ātrāku un informētāku lēmumu pieņemšanu, pateicoties intensīvākai informācijas apmaiņai” (162. lpp.).

⁸⁴ Šajā ziņā atgādināšu, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/95 14. panta 3. punkta a) apakšpunktu “dalībvalstis atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ja attiecīgā dalībvalsts pēc tam, kad viņam piešķirts bēgļa statuss, konstatē, ka viņš saskaņā ar [šīs direktīvas] 12. pantu būtu jāizslēdz vai ir izslēgts no to personu loka, ko atzīst par bēgļi”. Pēdējās minētās normas 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka “trešās valsts valstspiederīgos vai bezvalstniekus izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka viņš, pirms viņš tika uzņemts kā bēglis, ir ārpus patvēruma valsts izdarījis smagu nepolitisku noziegumu”.

⁸⁵ Skat. it īpaši spriedumu, 2023. gada 6. jūlijs, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Bēglis, kas izdarījis smagu noziegumu) (C-8/22, EU:C:2023:542, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja par trešās valsts valstspiederīgo, kurš dalībvalstī ieguvis bēgļa statusu, citā dalībvalstī, kurā tas uzturas, ir saņemts izdošanas lūgums, ko iesniegusi tā izcelsmes trešā valsts, dalībvalstij, kas saņēmusi izdošanas lūgumu, šā lūguma izskatīšanā nav saistošs pirmās dalībvalsts pieņemtais lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu un tādējādi tai nav pienākuma atteikt šīs personas izdošanu tik ilgi, kamēr šis lēmums ir spēkā.

Tomēr neizraidišanas princips, kurš kā pamattiesības ir garantēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantā, to skatot kopsakarā ar Konvencijas par bēgļa statusu, kas papildināta ar Protokolu par bēgļa statusu, 33. pantu, kā arī Pamattiesību hartas 19. panta 2. punktā, izdošanas lūgumu saņēmušajai dalībvalstij uzliek pienākumu atteikt pieprasītās personas izdošanu, ja, veikusi neatkarīgu un aktualizētu pārbaudi par šā principa ievērošanu, šī dalībvalsts atzīst, ka ir nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka galamērķa valstī šī persona tiks pakļauta patiesam riskam, ka izturēšanās pret viņu būs tāda, kas ir aizliegta ar šīm Pamattiesību hartas normām.

Veicot šo pārbaudi, citas dalībvalsts pieņemtais lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu ir īpaši svarīgs apstāklis, kas izdošanas lūgumu saņēmušajai dalībvalstij ir jāņem vērā, lai novērtētu, vai izdošana nepārkāps ar Pamattiesību hartas 18. pantu un 19. panta 2. punktu garantētās tiesības. Šajā nolūkā un lai nodrošinātu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā pieņemto lēmumu saskaņotību, ir jānotiek informācijas apmaiņai starp šo dalībvalstu kompetentajām iestādēm atbilstoši LES 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam.